

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika
dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec
Din 500, za četrta leta Din 1500, za pol leta Din 300; za
inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo
Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad.
Telefon 2263. Štev. čekovnega računa 14.900

Novi tok

Zalosten občutek navaja človeka, če vidi, da padajo na mogočen hrast smrtni udarci ostre sekire. Človeku je žal tega veličastnega življenja. Le še štor ostane in čaka trohnenja. Ali je v resnici trohnenje? Navidez že. Dejansko pa nastaja iz tega trohnenja novo življenje. Nove mladike poganjajo, da bodo rastle k novemu veličastju.

Kršcanstvo je ustvarilo na razvalinah poganskega družabnega in gospodarskega reda nov družabni in gospodarski red, ki je prinesel človestvu tedanje dobe v resnici blagostanje, duhovno plemenitost in srečo. Delovno ljudstvo je imelo tedaj svojo zlato dobo. Zaradi skvarjene človeške narave je razpadel ta red. Kdor premišluje njegovo veličastje in popolnost, kdor premišluje na drugi strani zavrženost in zaslužjenost modernega delovnega človeka, mora biti žalosten, zlasti ker ne more pojmovati, kako je bilo mogoče, da so tudi pravoverni kristjani odpadli od božjega reda in stopili v krog oboževateljev zlatega teleta. To proketo zlato tele, ki zanteva na svoj oltar na milijone žrtv. Znak tega teleta je trpljenje, njegove posledice obup in odpad od Boga.

K sreči pa ne rodi trpljenje le obupa. Zaradi trpljenja so se in se še dvigajo plemenite duše, ki hočejo stopiti v krog trpečih in z njimi sodelovati za boljšo družbo. Plemeniti značaji prepričanih katoličanov so prišli še do drugačnega spoznanja. Da morajo pripoznati, kar je do brega in resničnega v marksizmu n. pr. v bistvu njegov nauk o vrednosti in navrednosti, njegovo zahtevo po ustvaritvi družbe, v kateri bo ukinjena ločitev pesteri in dela. — Seveda v resnici, ne samo iluzorično. — Spoznali so, da omogoča le ta pot, da morejo sodelovati na odrešenju proletarskega svetovnega gibanja, ga oprostiti raznih zmot in končno pripomoči do zmagane pravičnosti.

Takšno smer kažejo tudi besede škofa Otokarja Prohászka: Sile in moči komunizma ne vidim v teoriji ali pa v organizaciji mas, ampak v tem, kar ne omogoča le organizacije, ampak jo dela silno jako; v tem, kar napomnjuje duše obupane množice z ognjem in kuje združene milijone k jekleni skupnosti. To pa ni nič drugega kakor beda, zapuščenost, trpljenje proletarijata in obup. Proletarijat dobiva vedno nov pogon zaradi tega, ker nima premoženja, ker nima zemlje, hiše, domačije. Proletarijat dobiva nov pogon iz psine mas, ki je bila odtrgana od matere zemlje in od možnosti za dostojno, človeka vredno življenje. Problemi socialdemokracije so od problemov proletarijata popolnoma različni. Socialdemokracija je tista stavba na koleh, ki je zrastle nad vodami in močvirjem proletarijata. Če bo odpeljana voda, bo tudi ta stavba nepotrebna. To je, če preneha proletarijat, bo tudi socialdemokracija brezpredmetna.

Rekel bi kdo, da so to zelo radikalni in ceneni nasveti za orientacijo katoliške akcije. Kljub temu pa moram poudariti, da se mora katoliška akcija danes obrniti proti anarhističnemu načinu kapitalistične produkcije in da mora izpredvideti, da moramo brezpogojno kapitalizem nadomestiti z drugačnim načinom produkcije. Ne bojmo se očitkov, da smo preradikalni. Kdor nas obdolžuje radikalizma, mu odgovorimo, da delujemo le na to, da bi uresničili tozadevni program Leona XIII.

Mi poudarjamo z Leonom XIII. pravico proletarijata do življenja, do posesti lastnega doma, pravico do družine in njegove vzdrževanja, do pravične soudeležbe sado produkcije in dela. Mi tudi priznavamo, da ne moremo uresničiti teh idej, ako ne bodo na sedanjem stanju izvršene izpremembe in da morajo tam, kjer gre za ustvaritev boljše eksistence milijonom,

Obratni zaupniki

Z institucijo obratnih zaupnikov večina podjetnikov ni zadovoljna. Ne iz objektivnih vidikov, ampak iz osebnega stališča. Sedanje moderno gospodarstvo temelji namreč na načelu absolutizma podjetnika. Zato ni delavec njegov sodelavec in nositelj gospodarstva, ampak je iz stališča podjetnikovega le eno izmed produktivnih sredstev.

Čim zavednejše je postajalo delavstvo, tem težje je prenašalo in še prenaša tako stanje. Skušna uveljaviti svoja naziranja in zahteve na razne načine. Najbolj zdravo je, da jih predlože direktno podjetniku, da osebno z njim razpravlja in se pogaja. Prav je, da pokliče v nujnih in drugače nerešljivih vprašanjih na pomoč oblasti. Toda koristnejša je ureditev na licu mesta.

Ravno iz tega namena je bila ustvarjena institucija obratnih zaupnikov. Vsak je vedel, da jo je smatral delodajalec za nekako bojno ustanovo. Ako naj bi vršila svojo nalogo, morajo biti obratni zaupniki tudi v takem položaju. Zato je najvažnejše vprašanje njihova zaščita. Če ni te, je obratno zaupništvo brez pomena. Vsakemu agilnemu zaupniku bo podjetnik takoj pokazal svojo moč in ga postavil na cesto. To je tudi pokazala praksa.

Edino zaščito je nudil obratnim zaupnikom § 119 zakona o zaščiti delavcev, ki določa, da ne smejo delodajalci delavskih zaupnikov niti odpuščati, niti preganjati zaradi pravičnega izvrševanja svojih dolžnosti.

Ta člen daje sicer popolno zaščito, vendar pa je kolikor toliko nejasen in so nastali v večjih podjetjih konflikti, ker so ga podjetniki razlagali po svoje in odpuščali obratne zaupnike, če so se le količkaj sprli. Po zaslugi Delavske zbornice v Ljubljani so prišli taki spori

pred sodišče in sicer do zadnje instance t. j. do stola sedmorice v Zagrebu. Važna je v tem oziru razsodba stola sedmorice Ut 213-27 in razsodba okr. sodišča v Prevaljih z dne 20. II. 1929 C 212/27 20, katero je potrdil tudi stol sedmorice v Zagrebu Rv 784/291/1. Te razsodbe določajo: 1. Da je dopustna odpoved obratnemu zaupniku le iz razlogov § 112 zakona o zaščiti delavcev. Zato mora podjetje vedno navesti razlog, zakaj odpušča obratnega zaupnika in tudi dokazati, da ga ni odpustilo zaradi vršenja njegovih zaupniških poslov. 2. Dokler se to ne izvrši, je obratni zaupnik nastavljenec podjetja in mu mora dajati vse prejemke, ki jih je imel pred odpovedjo.

S temi razsodbami je sicer urejena zaščita obratnih zaupnikov iz pravnega stališča. To je pa le del vsega. Ostalo je pa odvisno od obratnega zaupnika samega. Mora poznati predpise, predvsem pa mora imeti trdne živce, da nikoli ne izgubi prisotnosti duha, da bi se dal zapeljati k nepravilnostim, ki bi opravičevale njegov odpust. Taki značaji so pa le osebe, ki so se učile discipline in strokovne izobrazbe v strokovnih organizacijah. Zato morejo biti dobri obratni zaupniki le zvesti in dosledni strokovničarji.

Zato ne bo dobrih obratnih zaupnikov brez strokovnih organizacij. Strokovne organizacije so potrebne za ureditev položaja obratnih zaupnikov in za izgraditev te institucije, ker dajo trdno hrbišče in ker so sposobne, da stoje na budni straži, da ne nastanejo nerednosti ali pa protizakonitosti. Polagamo tovarišem na srce, da izvolijo za obratne zaupnike le tiste tovariše, o katerih vedo, da so izrastli iz svoje strokovne organizacije. Le taki bodo kos svoji nalogi, v nasprotnem slučaju bodo zaupniki podjetnika, ne pa delavstva.

Združene papirnice so odpovedale delo 80 delavcem

V petek 23. januarja se je med delavstvom papirne tovarne v Goricanah kot blisk raznesla vest, da ima obratno vodstvo od generalnega ravnateljstva nalogo, da odpove delo okoli 80 delavcem in delavkam potom 14 dnevne odpovedi. Delavstvo, ki se teh redukcij ni niti najmanj nadejalo, je ostrmelo in ni moglo verjeti, da bo ta vest že prihodnji dan postala goło dejstvo. Odpovedi tolikemu številu delavstva v najkritičnejšem zimskem času, v času, ko je zbog gospodarske krize na tisoče brezposelnega delavstva, ki živi v največji bedi in pomanjkanju (čeprav v dnevniku »Jutru« z dne 24. januarja beremo, da pri nas ne poznamo brezposelnosti), je med delavstvom povzročilo silno razburjenje.

Na vprašanje, kaj je vzrok tej ne nadni redukciji, je pa obratno vodstvo reklo samo to, da ima nalogo od gene-

ralnega ravnateljstva, da ustavi stroj za ovojni papir in vse delo, ki je s tem v zvezi. Tudi vsa reparaturna dela se ukinejo. Kaj pa je generalno vodstvo pripravilo do tega sklepa, nam za enkrat še ni znano. O kakikriži od meseca marca 1930 ni bilo govora. Nasprotno se je v vseh obratih s polno paro delalo in je bilo delavstvo več ali manj preko normalnega delovnega časa zaposleno. Zato delavstvo ne ve, kako naj pravilno tolmači ta korak Združenih papirnic. Od gotovih strani se čuje, da družba namerava izdelavo ovojnega papirja v obratu Goricane sploh ukiniti. V tem slučaju je bilo delavstvo za trajno odpuščeno. To se pa nikakor ne sme zgoditi, kajti v tem obratu je večina delavcev, ki so že desetletja tam zaposleni in so v tem obratu osiveli, od tega pa jim danes ni ostalo drugega, kot žuljave roke. Smatramo, da vod-

padom mas, bo nastal, če se ne bomo postavljali le na stališče, da ne smemo sodelovati s kapitalizmom, ampak če bomo kategorično zastopali stališče papeža, to je, če se bomo odločno postavili na stališče naravnega prava in pravične lastnine in če bomo iz tega stališča ven zahtevali potrebnih izprememb. (Schönere Zukunft, Wien, 5. decembra 1926.)

Če bomo delovali kot religiozna skupnost v tem smislu, potem je obnovev zveze med Cerkvijo in delom le še kratko vprašanje časa. Le na ta način bomo mogli premagati kapitalizem brez uničujočih katastrof. Le na ta način bomo mogli ustvariti nov svetovni red pravičnosti.

sivo papirnic tako iz lastnega in interesa svojega delavstva obratovanje papirnega stroja ne bo ukinilo in da se napovedane redukcije delavstva ne bodo izvedle, ker bi imele le redukcijske obojestranske nedogledne posledice.

V slučaju, da bi bila prekinitev nekaterih del začeno neizbežna, naj bi se ostalo delo tako razdelilo, da bi v delu ostali vsaj tisti delavci, katerih življenjski obstoj zavisi izključno od zaslužka v tovarni. Dalje je treba, da se takoj ukine vsako akordno in vsako nadurno delo. V kolikor pa bi se pri vsej dobri volji podjetja delavstvo ne moglo zaposliti, naj se te ne odpušča, ampak naj se jim odredi le začasen dopust, dokler obstoja pomanjkanje dela. Odpoved dela in delo pod pismeno izjavo posameznega delavca oziroma delavke, da odpoved sprejme, pa smatramo za krivično in neutemeljeno, in se nam pri tem vsiljuje misljenje, da ima podjetje v tem kake skrite namene.

Delavstvo upa, da bodo pristojne oblasti, na katere se je obrnilo, potem svoje organizacije, zadevo temeljito preiskale in uredile, kakor to zahteva interes prizadetih in interes vse javnosti.

Doma in po svetu

Kralj Aleksander in kraljica Marija sta prišla v nedeljo na daljše bivanje v Zagreb. Kr. Veličanstvi sta bili sprejeti zelo vzhiceno od ogromnega števila ljudstva.

Zasedanje sveta Društva narodov je končano. To zasedanje je v zarki luči pokazalo vso praznoto in puhlost »idej« evropskih diplomatov. Niti eno izmed vprašanj, ki so bila stavljena v razpravo, ni bilo niti malo zadovoljivo rešeno. Ideja Panevrope je dobila znova krepko zaščito. Komisija, ki je imela nalogo o tem vprašanju stvarno razpravljati, se je docela razbila. Nemčija in Italija sta solidarno nastopili za to, da soodločata pri tem tudi Rusija in Turčija. Ostale države pa so bile proti. Na tem nesporazumu se je komisija razšla. — Vprašanje narodnih manjšin, ki postaja prav za nas Slovence vsak dan bolj pereče se je ponovno odložilo. — Agrarno krizo naj rešuje, tako je bilo sklenjeno, posebna komisija; agrarnim državam naj bi se morda dali kratkoročna kmetijska posojila. — Razorožitev po mnenju evropskih diplomatov ni tako nujna, zato se je to vprašanje naložilo v razmotrivanje posebni razorožitveni konferenci, ki naj se skliče enkrat pozneje. Ker bo na to konferenco prišlo kar nekaj tisoč diplomatov, so morali z veliko pažnjo izbirati kraj, kjer se bodo sešli. In mesto, ki ima toliko primernih hotelov je le Zeneva. Seveda se bo tudi ta končala tako kot se je do dedaj še vsaka razorožitvena konferenca: brez uspeha. — Sila dramatičen pa je bil konec zasedanja. Francija, Anglija, Italija in Nemčija so po svojih zunanjih ministrih podpisale izjavo, v kateri se izraža globoko prepričanje, da se bodo v bodoče vsa mednarodna vprašanja reševala mirno in sporazumno in da je edini ideal vseh teh narodov in držav edinole mir in prijateljstvo z vsemi narodi sveta. Kako silno bje ta izjava v obraz dejanski resnici, tega se danes pač ne zavedajo le vsi vsaj malo trezni ljudje, ampak prav gotovo še boljše tisti diplomati, ki so to izjavo skupaj zložili. Prav v sedanjih dneh začenja strašiti po Evropi zopet tista stara maščevalnost, stara sovražnost naroda proti narodu. Te strasti so danes povečini vse hujše, kot pa so bile v letih pred svetovno vojno. In iz teh strastnosti, kojim podlegajo mase narodov, se zdi, da ni drugega izhoda kot novo svetovno klanje, nova moritev. Taka je resnica in državnik, ki čuti le malo odgovornosti, bi ji moral brez bojzani pogledati v oči in jo tudi glasno pabiti.

Jugoslovanska strokovna zveza

Viničarski vestnik

Kdo jamči

Getovi ljudje so zadnji čas začeli nastopati proti naši »Viničarski kreditni zadrugi« ter predvsem nagovarjajo take viničarje, ki imajo že kaj prihranjenega denarja, češ naj ga ne nalagajo pri svoji zadrugi, ker ni zadostnega jamstva za vloge. Saj noben viničar nima posestva in zato tudi nima s čim jamčiti. Iz takih »modrijaških« obrekovanj napram naši zadrugi je razvidno, da ni prav za prav nikomur pri sreči viničar sam, ampak v glavnem gre le za viničarjev denar. V današnjem težkem gospodarskem času, ko gre precej trdo za denar in ko se izplača puliti se za vsak dinar, razumejo nekateri ljudje to prav dobro, četudi s pomočjo obrekovanja. Zakaj ravno v naši zadrugi ne bi bil denar varen? Pa smo pri nas v povojnih letih doživeli razne polome denarnih zavodov in celo bank, kjer so slovenski vlagatelji, veliki in mali, ogromno zgubili. Pa pri nobenem izmed teh propadlih denarnih zavodov ni sodeloval niti eden viničar ali celo tak, ki ne bi imel premoženja ali posestva. Če je že to tako silno važno za varnost vsake posojilnice in hranilnice. Kdaj bode naš svet prišel na tisto pravo pot in do tistega prepričanja, da je čut poštenja, glas vesti in ljubezen do bližnjega zaradi Boga vse več in mnogo višje nad vsako premoženje, ki ga kdo ima, bodisi v denarju ali posesti. Kdor se le ozira na premoženje, nič pa na poštenje, je na zmotni poti, katera vodi vselej v pogubo. Po takih predsodkih, kakor jih predbacivajo ravno naši zadrugi, ne bi nikjer na svetu bilo delavcem, ki žive povsod sproti iz rok v usta, omogočeno, da ustvarijo svoje združništvo. Zgodovina in še celo naša slovenska, nam pa prav jasno pokazuje, kaj vse so bili zmožni ustvariti ravno nemaniči in delaveci na združnem polju, ker ravno za take ljudi, ki nič nimajo, je združništvo na svojem mestu, da si medsebojno in vzajemno pomagajo in svoj skupni gospodarski nivo dvignejo. Kajti vsak posameznik ga ne more, namreč v korist celoti. Skupnost je vedno več, kot posameznik.

Radi jamstva pri naši zadrugi pa tole: Vsak član z vsakim posameznim deležem jamči desetkratno. Več bode članov, večje je jamstvo. Denarnih spekulacij zadruga ne dela in jih tudi ne bo. Naložen denar pri zadrugi se uporablja le za posojila samo viničarjem. Ko bi ga le bilo dovolj! Denar v banki je mnogo manj varen kot oni, ki je dan v posojilo. Zgodi se lahko, da ta, ali oni večji denarni zavod propade, dostikrat ravno tak, v katerega imajo ljudje največje zaupanje, dočim posojilo propasti ne more, ker zraven dolžnika jamčijo tudi poroki. Pri naši zadrugi dobivajo viničarji kratkoročna posojila v majhnih vsotah, ki nikoli ne presegajo niti vrednosti dolžnikovega imetja, zato je denar pri naši zadrugi vse folj varen in popolnoma zajamčen, kakor pa tam, kjer je vložen v zadolženo kmetijo ali obrat. To drži in o tem se lahko vsak prepriča. Zato vsak viničar, ki ima kaj pod palecem, naj takoj naloži pri svoji zadrugi. Viničarski denar mora izrecno služiti le viničarjem. Kdor tako ne stori, je izdajalec svojega članovskega združnega pokreta. V stiski pride k svojim, kadar pa mu boljše gre in kaj ima, pa gre drugam. O tistih pa, ki bodo govorili drugače, pa razumite, da hočejo imeti le vaš denar, bodisi da si ga hočejo obdržati ali še pridobiti, za vas same pa njim prav nič ni in boste ob prvi priliki že čutili njih breco. Zadrugar.

Kakšni smo

V »Delavski pravici« št. 44 sem bral, kaj vse sodijo o nas razni ljudje. Pravijo, da smo nepošteni, alkoholiki, nič gospodarski, nezadovoljni, delamrjni, nezvesti gospodarju in svojemu poklicu. Tako sodi o nas le tisti, ki ne poznajo razmer ali pa, ki hoče tolažiti svojo vest — če jo seveda sploh še ima. Če pa kdo čisto nepristransko sodi o nas, bo pa moral priznati sledeča dejstva.

1. Vsak pošten gospodar ima poštenega viničarja. Tak pošten gospodar radevolje in brez preprirov da svojemu viničarju, kar mu pripada, pa tudi drugače mu gre na roko. Zato mu je viničar vdan.

2. Pijača tvori pri našem vprašanju najbolj žalostno poglavje. Če viničar pije čez mero, nosijo največji del krivde razmere. Večji del plače viničarjeve obstoja v pijači. Poznam družine, ki delajo pretežno le za pijačo. Da bi pa pil viničar za denar, je izključeno. Saj ga nima. Pač pa upravljajo denar v pijači, taki, ki kažejo na viničarja-pijanca. Dajte nam plačo v denarju ali kruhu, pa bo kmalu prenehala povest o viničarjih-pijancih.

3. S čim pa naj bo viničar gospodar-ski? Saj nič nima. Tistih par dinarjev, katere zaslužijo, ne morejo napravljati družini in sebi vsega potrebnega, še manj pa skrbeti za doto svojim otrokom. Tudi za gospodarnost je potreben primeren in pošten dohodek.

4. Tudi nezadovoljnost mora imeti svoj vzrok. Kateri stan bi bil zadovoljen, če bi vedno trdo garal, pa ne bi nič zaslužil, niti toliko, da bi mogel dostojno živeti? Posebno pa sedanje zimske razmere, ko ne bomo delali 2 meseca, so posebno prikladne, da vzbude zadovoljnost!

5. O stanu, ki mora delati na dan po 16 ur, četudi le malo zasluži, ne more noben pošten človek govoriti, da je delamržen.

6. Zvestoba do gospodarja zahteva tudi zvestobo gospodarja do viničarja. Zvest gospodar ima zvestega viničarja. Isto je s poklicem. Saj imata gospodar in viničar isti poklic ali bi ga vsaj morala imeti, ko ne bi nekateri mislili, da naj drugi delajo za nje, oni pa žive le od tako zvane rente, katera pa obstoja le radi tega, ker dela za njo viničar.

Iz tega sledi, da more pravilno razumeti trpin in trpin. Zato je naše mesto v skupni zvezi vseh trpinov. Le s temi skupaj se moremo uveljaviti tudi mi viničarji. Bratje, združimo se vsi najprej v naši organizaciji, po nji pa z ostalimi brati trpini v celotno in močno organizacijo.

F. T.

Sv. Bolfenk pri Središču. Kakor nikjer, je tukaj organizacija Strok. zveze viničarjev zaostala. Ne po krivici članov samih, ampak le radi zaprtja dela, ker se ne da ničesar zaslužiti, zlasti pa še, če je viničar v kaki kmetijski viničariji. Ta ne vidi skozi celo leto denarja ampak mora odsluževati pri kmetu, bilo to pri svojem gospodarju, bilo pri drugih, kjer si je najel kos zemlje za krompir in drugi potreben živež.

Javnosti damo v znanje, da menda nikjer ni viničar tako ubog, kakor kmetijski viničar, kateri ima zemljišča komaj toliko, da si posadi solato in drugo najpotrebnejšo zelenjavo, a o krompirju, koruzi in drugih važnejših pridelkih ni govora. Vinograd obdeluje kmetijski viničar svojemu gospodarju deloma zastonj, deloma za tako majhno plačo, da si za en dan teškega dela ne more kupiti dovolj kruha za svojo družino.

Kje naj iščemo torej vzrok, da tukajšnji kmetijski viničar toliko dela svojemu gospodarju skoraj zastonj? Vzrok je samo v tem, ker manjka našemu kmetiskemu viničarju poguma, da bi se organiziral, da bi žrtvoval še nekoliko ur dela mesečno ter s tem zaslužkom plačal članarino za organizacijo, ki bi mu nudila pomoč ob boleznih, kjer bi dobil vse navodila in nasvete, kaj in koliko sme delati svojemu gospodarju zastonj, kjer najde zaščito tudi pri protizakonitem postopku.

Tovariši viničarji! Glavo pokonci, stopimo vsi z združenimi močmi v boj proti nepravici, organizirajmo se, ker potem smo zmožni, da si priborimo svoje pravice. Zakaj kmalu pride spomlad, res se približuje. Če ne bomo organizirani, bodemo zopet rezali, vezali, pleli i. t. d. zastoj.

Naprej tovariši! V organizacijo! Vsak, kdor čuti, da je viničar, da je ponosen na svoj poklic vestnega in poštenega delavca in da zastopa le pravično stvar! J. L.

Opekarsko delavstvo

Vrhnika. Občni zbor strokovne skupine opekarskega delavstva se bo vršil v nedeljo 8. februarja ob pol 9. dopoldne v običajnih prostorih. Vabimo vse tovariše, da se gotovo udeležijo tega občnega zbora in da pripeljejo tudi druge delavce s seboj. Pride tudi zastopnik J. S. Z. iz Ljubljane.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Kovinarji.

Na braniku za nov delovni red.

Jesenice, 6. jan. 1931.

Kakor vse čase naša manjšinska organizacija ni izgubila iz vida dolžnosti, ki jih ima do organiziranega delovstva, tako je tudi v oziru odpovedi kolektivne pogodbe v prvem trenutku zavzela svoje mesto in vodila akcijo sporazuma. Faktum je sicer, da prva pogajanja glede praznovanja praznikov niso dosegla uspehov, kakršne smo si želeli. Ni pa pri tem krivda strokovnih organizacij, ker so ob danem položaju v polni meri storile svojo dolžnost. Pač pa nosi v precejšnji meri za ta neuspeh krivdo čno delavstvo, ki je vsled svoje kratkovidnosti prosjačilo vedno za delo v praznikih in nedeljah, mesto da bi se pridružilo organiziranim tovarišem in v okviru organizacij zasiguralo položaj. Nad vsem tem pa je tudi dejstvo, da bi sploh ne prišlo do dogovora, ako bi ne bilo strokovnih organizacij.

Tudi bi nas danes vezal že nov delovni red in nova kolektivna pogodba (če bi sploh obstojala), bi bila vse prej kot pa prikrojena izboljšanju našega položaja. Strokovne organizacije so to ubranile zaenkrat v toliko, da je tovarna dala svoj predlog za bodoči delovni red na razpolago, da morejo organizacije predložiti svoje proti predloge.

V tej zadevi so se vodstva organizacij zedinila na enoten predlog, ki se je prečital in pojasnil članstvu skupin Jesenice — Javornik na sestanku v nedeljo.

Članstvo ga je v vseh točkah odobrilo. Dalje je odbor tudi poročal, da je protipredlog že vložen na vodstvo tovarne in da je zato pričakovati vsak dan pričetek pogajanj za bodoči delovni red.

Poleg dela za nov delovni red pa so bile pred kratkim še volitve obratnih zaupnikov. Zavedajoč se težkega položaja so organizacije tudi v tem oziru sklenile medsebojni sporazum in sestavile enotno kandidatno listo. Stevilna razlika zaupnikov ostane po rezultatu zadnjih volitev. Mesta, ki so bila iz katerihkoli vzrokov izpraznjena, zasedejo novi kandidati iste organizacije. Članstvo je to poročilo od tov. Arneža kot člana komisije z odobravanjem vzelo na znanje.

Oglasil se je k besedi centralni tajnik kovinarjev tov. Rozman. Poudarjal je, da se z ozirom na težki boj, ki ga bojuje jeseniško delavstvo za svojo bodočnost, ne zaveda položaja delavske mladine — mladi delavci, ki bo od uspehov tega boja največ žela. Kvarno je, da posveča skrb svoje mladosti le telesu — športu — ne poglobitvi duha.

Slabega delavskega položaja je kriva tudi gostilniška in posestna kritika na rovaš strokovnih organizacij.

Ob koncu njegovih besed je članstvo dalo odboru sledečo izjavo:

Delavstvo skupin kovinarjev Jesenice — Javornik, zbrano na sestanku dne 25. t. m. je vzelo na znanje ukrepe celotnega odbora in organizacijskih zaupnikov za sporazum z ostalimi strokovnimi organizacijami glede volitev delavskih obratnih zaupnikov, kakor tudi ostalega. Vse članstvo se s tem popolnoma strinja ter daje zaupanje odboru.

Guštanj. Strokovna skupina kovinarjev v Guštanju. priredi v nedeljo dne 1. febr. 1931 ob 9 dopoldan v prostorih gostilne Lečnik v Guštanju članski sestanek. Ker so sestanki z ozirom na volitve delavskih obratnih zaupnikov izredne važnosti, je za vse člane udeležba obvezna. Volitve delavskih obratnih zaupnikov se bodo vršile za jeklaro Guštanj — Ravne dne 15. febr. 1931. Odbor.

Električni uslužbenci.

Zirovnica. Strokovna skupina uslužbencev elektrarne v Zirovnici sporoča svojim članom, da se vrši v nedeljo 8. febr. ob 9 uri dopoldne v prostorih gostilne »Svetina« v Zirovnici letni redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Poleg tekočega se bo tudi obravnavalo starostno zavarovanje. Da se bodo pa člani lahko udeležali občnega zbora, (ker se navadno ob nedeljah popravljajo daljnovodi) naj vodilni monterji izposlujejo pri vodstvu elektrarne, da se ta dan ne bo delalo. Apeliramo tem potom tudi na vodstvo, da tej prošnji ugodi. Občnega zbora se vsi gotovo udeležite. Važno je vprašanje starostnega zavarovanja, zato naj nikogar ne manjka. Na občnem zboru bo poročal tudi zastopnik centrale.

Rudarji.

Trbovlje. Naša skupina je imela pretečeno nedeljo občni zbor, ki je bil precej dobro obiskan. Tudi centrala je bila zastopana.

Po izčrpanju dnevnega reda, so se začela razna organizacijska in aktualna rudarska vprašanja, predvsem vprašanje socialnega zavarovanja in pa rudarska kriza. Kar se tiče socialnega zavarovanja je prišel občni zbor do zaključka, da je koristno in pametno, da se taka vprašanja rešujejo skupno z vsem delavstvom. Vendar pa ne nudi sedanji osnutek novega zakona o socialnem zavarovanju podlage za tak skupen nastop. Zato so zaenkrat rudarji za samostojnost bratovskih skladnic.

Kar se tiče krize, so mnjenja, da še ni na vrhuncu. Kriza bi se mogla omiliti, če bi država prevzela večji kvantum premoga, pa tudi družba bi morala del svojih dohodkov žrtvovati za rešitev te krize. Taka vprašanja se bodo ugodnejše za rudarje le tedaj reševala, če bodo imeli voditelji za seboj strnjene in organizirane tovariše. Zato je najuspešnejša rešitev v organizaciji.

Za predsednika je bil izvoljen tovariš Renko. Novo izvoljeni odbor bo šel s podvojeno akcijo na delo.

K pojasnilu o čudnem postopanju

Dohodarstveni uslužbenci nam pošiljajo:

V »Slovenca« št. 13 z dne 20. t. m. je bila med ljubljanskimi vestmi pod naslovom »Čudno postopanje« objavljena nótica, dne 21. t. m. pa pojasnilo ravnateljstva mestnega dohod. urada glede razdelbe banske nagrade.

Omenjeno ravnateljstvo smatra v pojasnilu razdelbo zneska 23.475 Din med 31 dohod. uslužbencev popolnoma za pravično, češ da so imeli posla pri pobiranju le linijski načelniki ter kont. uradniki.

K temu pripominjamo, da je linijskih načelnikov le 17 in 4 uslužbenci kont. urada z 1 uradnikom ter 2 uslužbence-ma, ki vršita službo na pošti, t. j. 24 upravičencev.

Sledi, da je bilo nagrade deležnih še 7 drugih, ki vrše enako službo kakor ostali pazniki in nadpazniki.

Pribiti moramo še to, da prizadeti niso napravili pritožbe, ker bi se prav gotovo ne vzela v poštev in bi se pridružila ostalim vlogam poedinih uslužbencev, ki čakajo rešitve mesece in leta.

Dejstvo je, da se je tudi slična nagrada l. 1928, ki je bila nakazana od takratnega oblast. odbora, istotako razdelila, dasi so bili zaposleni tudi pazniki in nadpazniki s pobiranjem takse na motorna vozila, ki niso bila registrirana v ljubljanski oblasti. Reči pa moramo, da je bila razdelba brez stroge tajnosti. Pripominjamo, da vsi nagrajeni vrše največ 9 urno deljeno — vsi ostali pa 11, 13 in 24 nedeljeno službo!

Pa recite, da smo enakopravni!

Dajte — kar nam gre!

Gibanje dohodarstvenih uslužbencev je zadnji čas vedno živahnjejše. Krivice, ki se gode, so vedno očitnejše. Navajamo samo en primer:

Nekako v maju lanskega leta so bili sprejeti 4 uslužbenci s srednjo in višješolsko izobrazbo — kot praktikantje za mesta linijskih načelnikov.

Vsi štirje so se do sedaj izvežbali v splošnem, kar zahteva dohodarstvena služba; prazna so tudi tri mesta linijskih načelnikov, katera so popolnoma zgolj z osebjem iz pazniških vrst. Toda taktika vodečih gre svojo pot. Spopolnili so tudi četrto mesto s paznikom, ki nima niti nadpazniškega izpita.

Cemu so potem izpiti treh kategorij, ki so se vršili pred nekaj časa?

Novi večerni tečaji za knjigovodstvo, računstvo in nemščino se otvorijo na Zenskem učiteljsku v Ljubljani, Resljeva cesta. (Privatni učni tečaji). Pojasnila daje šolski sluga (ves dan) in Delavska zbornica v uradnih urah (od 8 do 14). Splošni izobraževalni tečaj za delavstvo se bo vršil ob nedeljah od 9. do 12. Vpisovanje istotam.

Internacionalna organizacija krščanskega delavstva

Pred nami leži statistično poročilo krščanske delavske internacionale, ki jo sestavljajo državne zveze. Poleg tega tudi pregled internacional posameznih strokov.

V državnih zvezah je včlanjeno sledeče število krščanskih delavcev: Nemčija 670.000, Belgija 181.000, Francija 102.000, Jugoslavija (samo Slovenija) 4.600, Luksemburg 1.700, Holandska 136.610 in 72.964, Avstrija 105.000, Švica 27.000, Španija 40.000, Čehoslovaška 24.504 nemška in 44.600 češka, Ogrska 52.100, skupaj torej 1.462.080. To so številke s 1. jan. 1930. V 11 državah obstoje naše organizacije. Se več državnih organizacij je pa prijavilo svoj pristop. Dalje moramo vedeti, da niso v teh številkah vštete vse organizacije, ker nekatere organizacije v posameznih državah niso včlanjene v svoji državni zvezi, pač pa pripadajo svojim strokovnim internacionalam. Taka je recimo nemška krščanska nameščenska organizacija, ki je štela v istem času 557.420 članov in je ravno v l. 1931 narasla samo njena sekcija trgovskih nameščencev za 24.000. Pri nas niso vštete naše hrvatske organizacije, na Čehoslovaškem pa ne tako zvana ljudovska organizacija. Kot bomo spodaj videli,

štejejo internacionalne strok vse skupaj več kot internacionala državnih zvez, tako, da moramo reči, da je v državnih in po posameznih strokovnih organizacijah krščanskega delavstva in nameščentva organiziranih okoli 2.200.000 članov. Strokovne internacionalne štejejo sledeče število članov:

Namesčenci, privatni in trgovski: 662.562, stavbinski 108.376, oblačilni 26.474, železničarji 251.668, tovarniški in transportni 142.451, grafičarji 21.866, lesni 52.627, poljedelski 116.286, kovinarji 197.100, živilski 22.128, javni uslužbenci 68.068, poštni 19.800, tobačni 41.969, tekstilni 208.907, skupaj torej 1.940.000 članov. Pri strokah pa manjkajo številke internacionalne rudarjev, ki je ena najmočnejših, vsled česar lahko trdimo, da je skupna številka krščan. proletarijata 2.200.000 preniko cenjena. Naše organizacije v Italiji in Litvi so bile razpuščene od diktatorskih vlad. Ko bo krščanski strokovni pokret umevan pravilno, ko bodo odstranjene vse ovire, ki se stavljajo nasproti našemu gibanju in nam bo povsod dana svoboda, ne bo sile, ki bi mogla zadržati mogočen porast naše internacionalne. —ant.

Davčne zadeve

1. Kuluk.

V službenem listu kr. banske uprave dravske banovine z dne 8. januarja je izšel pravilnik o uporabi ljudskega dela za gradnjo in vzdrževanje nedržavnih cest v območju dravske banovine. Ta pravilnik je izdal g. ban na podlagi § 7 zakona o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o samoupravnih cestah z dne 30. maja 1930.

Najvažnejša določila tega pravilnika so:

Obveznost osebnega dela.

Osebnemu delu za gradnjo in vzdrževanje javnih nedržavnih cest so zavezani vsi za delo sposobni moški prebivalci v območju dravske banovine od polnih 18 do polnih 55 let starosti. Torej izpolnjeno 18. in 55. leto starosti.

Obveznost osebnega dela se more odkupiti s plačilom ustrezne delavske dneve po določilih tega pravilnika.

Obveznost plačevanja.

Davčni zavezanci, ki ne spadajo pod obveznost osebnega dela in ki plačujejo nad 100 dinarjev neposrednega davka, morajo neglede na spol, starost in delovno sposobnost plačati odkupnino po določilih pravilnika.

Izjemne olajšave.

Vsi državni civilni in vojaški uslužbenci, vstevši častnike, banovinski in občinski uslužbenci kakor tudi vpokojenci vobče razum podčastnikov, kaplarov, redovcev in oročnikov, plačujejo osebno delo v denarju v znesku tridnevne (osnovne in položajne) plače, odnosno pokojnine neglede na spol, starost in položaj. Vsi ostali državni civil-

ni in vojaški, banovinski in občinski uslužbenci kakor tudi duhovniške osebe vseh veroizpovedanj, pogodbeni uslužbenci in dnevničarji vobče, ki nimajo osnovne in položajne plače, dobivajo pa svoje prejemke ločeno kot sistematizirano plačo in draginjsko doklado ali stanarino, plačujejo osebno delo v denarju v znesku svoje tridnevne plače.

Kdo je oproščen vsake obveznosti?

Obveznosti osebnega dela, odnosno plačevanja odkupnine so oproščeni dijaki do 24 let, če ne plačujejo več nego 100 dinarjev neposrednega davka; vojni invalidi, katerih edini dohodek je invalidnina; redovne osebe, ki nimajo nikakršne plače niti imetja ali dohodka; kulturne in humane ustanove, ki jih oprosti označene obveznosti ministrstvo za zgradbe.

Delovni čas.

Delovni čas je osem ur dnevno. Odmore med delom se ne vračunavajo v delovni čas.

Kedaj se vrši delo.

Gradnja in vzdrževanje javnih nedržavnih cest z ljudskim delom se vrši praviloma dvakrat na leto. Ljudsko delo se pa po možnosti uporabi ob času, ko je prebivalstvo manj zaposleno s poljskimi deli, t. j. v mesecu marcu in novembru.

Odmera delovne obveznosti in odkupnine.

Za odmero delovne obveznosti, odnosno odkupnine, se računa za enoto pri osebah, ki plačujejo:

do 200 Din neposr. davka,	1 dan dela,
do 500 Din neposr. davka,	2 dni dela,

borz dela v Beogradu. Koliko jih pa je, ki se ne javijo pri Borzah dela, za katere se sploh ne vodi nikake evidence, pa ne vemo. Bo jih približno toliko, kakor je javljenih pri borzah dela.

V tem pogledu bi želeli več resnosti. »Jutro« v svoji 20. številki z dne 24. t. m. namreč ugotavlja, da pri nas ne poznamo brezposelnosti, istočasno pa tarna ljubljanski »Slovenski Narod«, kam z brezposelnimi, ki postopajo in ne morejo najti zaposlitve.

Kakor vsak socialen pojav, tako zahteva tudi brezposelnost resnejšega študija. Sicer ni brezposelnost pri nas tako akutna, kakor drugod. Vendar pa je in moramo računati z njo kot s stalnim gospodarskim in družabnim pojavom. Ukreniti moramo primerne korake. Kakšno nevarno stanje povzroča nastoča brezposelnost kaže Nemčija, kjer je stalna napetost in se ljudje boje, da se poderé stena tega vulkana in razlije svoje lavo po vsej Nemčiji.

Pri nas seveda tega ni. Zato se morejo pa še pravočasno ukreniti varnostne odredbe ki so: Izvedba modernega zavarovanja za slučaj brezposelnosti in pospeševanje lastne industrije.

do 900 Din neposr. davka,	3 dni dela,
do 1400 Din neposr. davka,	4 dni dela,
do 2000 Din neposr. davka,	5 dni dela,
do 2700 Din neposr. davka,	6 dni dela,
do 3500 Din neposr. davka,	7 dni dela,
do 4400 Din neposr. davka,	8 dni dela,
do 5400 Din neposr. davka,	9 dni dela,
do 6600 Din neposr. davka,	10 dni dela,
do 8000 Din neposr. davka,	11 dni dela,
do 10.000 Din neposr. davka,	12 dni dela.

Kdor plačuje nad 10.000 Din neposrednega davka, dobi za vsakih nadaljnjih 3000 Din po en dan več. Toliko odpade na enoto. V smislu člena 15. tega pravilnika pa mora napraviti, odnosno odkupiti vsak zavezanec po tri enote za banovinske in po tri enote za občinske ceste. Po domače pomeni to-le: Tisti, ki bi na podlagi neposrednega davka delal ali plačal 1 dan, bo delal 6 dni. Torej dnevi se morajo pomnožiti s šest.

Kdor se bo hotel ali pa moral odkupiti, bo moral plačati za enoto 20 Din.

Za katero dobo velja ta pravilnik?

Obveznosti storitve ali dajatve po tem pravilniku so veljavne že za leto 1930., kljub temu, da je bil razglašen v januarju. Torej pa bo za enkrat treba izpolniti obveznosti za l. 1930. in 1931.

Položaj v slučaju obolenja ali nezgode.

Ako se kdo poškoduje pri izvrševanju obveznosti ljudskega dela, ima pravico do brezplačne zdravniške pomoči za prvo silo pri občinskem ali najbližnjem okrožnem zdravniku. Stroški za nadaljnjo zdravljenje in bolniško oskrbo gredo pa v breme zavezanca.

Zavezanci sami niso podvrženi zakonu o zavarovanju delavcev. Če pa kdo koga najame, ga mora prijaviti pri okrajni uradu za zavarovanje delavcev.

Pod kakšnimi pogoji se vrši delo?

Zavezanec mora priti na poziv na odkazano delo. S seboj mora imeti hrano in primerno orodje (kramp, motika, kladivo za tolčenje kamenja itd.). Ako kdo ne pride in ako se ni odkupil ali poslal svojega namestnika, ga priženejo na delo prisilno (z orožniki ali pa policijo). Vrh tega ga še kaznujejo z zaporom do 7 dni.

2. Davčne olajšave.

V službenem listu kr. banske uprave dravske banovine z dne 15. jan. t. l. je bil objavljen zakon o davku na ne- ožene osebe in davni oprostitvi oseb z devetimi ali več otroki.

1. Davku na ne- ožene so podvrženi vsi samski, ločeni ali pa vdovci brez otrok v starosti od 30. do 60. leta, ki stalno bivajo v mestih in trgih in krajih s sedežem sreza in čijih mesečni prejemki znašajo nad 2500 Din.

2. Oni davčni obvezanci po zakonu o neposrednih davkih, ki imajo devet ali več otrok, ali so imeli istočasno živih devet ali več zakonskih otrok, se oproščajo plačevanja neposrednega davka in vseh doklad, ki se odmerjajo za te davke.

Radio

Islamska postaja.

V Meki se bavijo z mislijo, postaviti tam postajo, ki naj bi pozivala muslimane k molitvi iz središča islamstva — TRL.

Časovne slike.

V Nemčiji postajajo aktualne časovne slike. Pravijo jim »Zeitberichte«. — snov jim nudi sodobno politično življenje. Prednost je treba dati frakfurtski postaji. V Berlinu je n. pr. nastopil v radiu bivši francoski ministrski predsednik Tardieu. Govoril je namreč v nemščini nemški igralec Paul Rildt Tardieujev govor v Alenconu. Na ta način ohranja radio stik z dnevnimi dogodki in zna poživiti svoj spored. — TRL.

Indijska konferenca v Londonu se je zaključila. Indija dobi v okviru britanskega imperija samoupravo — svojo lastno, indijskemu parlamentu odgovorno vlado. Kako in kedaj se bo vse to izvedlo, ni določeno. Težave bodo silne. — Takoj po zaključku konference so bili vsi Indijci, ki so bili zaprti radi zadnjih nemirov, izpuščeni iz zaporov; bilo je vseh skupaj okoli 65.000. Med njimi je bil izpuščen na svobodo tudi Mahatma Ghandi.

Združene države Amerike se pripravljajo, da spode preko meje kakor pravijo kar 450.000 nadležnih tujcev.

Družinska plača

Pravico do družine ima vsak človek, zato tudi delavec. Če pa hoče imeti delavec družino, mora imeti temu odgovarjajoče dohodke. Leon XIII. je v svoji okrožnici postavil princip družinske plače, isto je poudaril zadnji slovenski katoliški shod, najmočnejšo moralno oporo pa je dal načelu družinske plače sedanji papež Pij XI v zadnji encikliki o družini, ki pravi, da mora imeti delavec tolikšno plačo, da more preživljati svojo družino krajevnim razmeram primerno. »Roma locuta« velja sedaj za katoličane, in to za vse. Jasno je, da je vsako protinačelo nekrščansko in da si nihče ne more tolažiti vesti, da noben gospodar in podjetnik, ki je katoliškega svetovnega nazora, ne more reči: Delavec, jaz ti plačam le delo, za družino pa sam glej! A ni dovolj samo postaviti moralen nauk, treba ga je tudi v življenju izvesti. Prvo je bila stvar Cerkve, drugo pa je zadeva krščanskega ljudstva.

Krščanski socializem in krščansko delavstvo stojata v tem vprašanju v svetu sama.

Borba za družinsko plačo je naša borba, ki jo moramo bojevati brez oslombe na druge pokrete. Marksizem je nasprotnik krščanske morale. Ni mu za opravičitev in življenski razvoj družine in se ne zmeni za moralno katoliške in krščanske cerkve ter predvsem ne za besedo rimskega papeža. Marksist je materialist, ki mu vest in Bog ne delata težave, kakor tudi ne vprašanje družine. Propast krščanskih principov in »verskega opija« smatra za glaven pogoj uspešne revolucije. Na razvalinah krščanstva naj zraste nova družba in brez krščanstva. Vidi le revolucionarno družbo, slonečo na materialnih dobrinah brez prave etične podlage. Zato tudi zanj ne obstoja vprašanje družinske plače, niti ga ne priznava. Kako rešuje to vprašanje socialistični in komunistični red, vidimo v Rusiji. Svobodna ljubezen in — otroci so skrb države ter odtrgani od staršev.

Zato je borba za družinsko plačo, za zavarovanje družine naša borba. Krščanski socializem naj reši to vprašanje in ga mora rešiti. Zdi se, da družinska plača oziroma eksistenca družine ni in ne more biti prepuščeno več ali manj dobri volji kapitalističnega razreda, ampak da je to zadeva družbe. Kajti kot rečeno vsak krščanski podjetnik ne bi mogel, tudi če bi delal v skladu z vestjo, vedno dati družinskemu očetu družinske plače, dočim samo moralen princip ne pride v poštev za liberalnega in vse druge podjetnike. Zato krščanski socializem zahteva, da prevzame organizirana družba njegov princip za svojega in mu da svojo sankcijo.

Družba naj da delavskemu glavarju družine toliko, kolikor potrebuje za družino. O ureditvi tega ne moremo tu več razpravljati. Seveda pa mora tudi organizirana družba dobiti neke kritje za te izdatke. V potrebne fonde naj bi se stekal denar od tam, kjer ga je preveč. Vsaka zasebna lastnina ni tatvina in greh, kot je učil neki marksist, pač pa je greh takrat, če se koplje v roki enega ali več oseb. Brezmejno kopičenje naj družba omeji in postavi vsakemu bogastvu neko mejo, preko katere ne bi nikče smel oz. bi moral dajati odvisne kapitalije družbi v socialne namene. In eden največjih in najboljših socialnih namenov je skrb za družino, celico družbe. Zato je eksistenca proletarske družine nujno zvezana z našo gospodarsko zahtevo po omejitvi zasebne lasti.

Klic po ohrambi družine gre skozi družbo, ki pa ne najde rešitve. Še silnejši kot ta klic mora biti naš klic, klic z rešilne ladje, ki plava v viharju razburkane družbe. Vsi, kar nas je na ladji, bodimo budni in ne prenehajmo niti za trenutek s svojim delom. Kljubovati moramo viharju in valovom!

Gotovo je, da družba ne bo hotela slišati še dolgo nič o tem, da bi podpirala družine in prispevala slabo plačanemu delavcu gotove vsote na vsakega otroka. Toda kakor je gotova zmagaja vsaka silna in življenska ideja, tako bo prodrla tudi ta. — Ant.

Samo 4 Din plačaš mesečno — pa dobiš letno tri knjige »Krekove knjižnice«

Naša brezposelnost

Pred nami leži mesečno statistično poročilo centralnega odbora Javnih borz dela v Beogradu za mesec oktober 1930, katera izkazuje 17.896 brezposelnih na področju naše države. — Tako statistika za mesec oktober.

V mesecih novembru in decembru lanskega leta je brezposelnost občutno narasla. Sicer za ta dva meseca še nimamo na razpolago uradne statistike, toda na podlagi poročila ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev je pri tem uradu članstvo padlo v teh dveh mesecih za 2934 zavarovancev, to se pravi, da so bili odpuščeni. Največ med temi je seveda lesnega delavstva. Ljubljanska borza dela je izkazala v oktobru 3876 brezposelnih. Na podlagi tega moremo ugotoviti, da je brezposelnost v dravski banovini porasla za 30 do 40%, kajti nekateri so gotovo zopet dobili zaposlitev.

Tudi v ostalih krajih države ni dosti boljše. Na podlagi gornjih razmotirvanj je gotovo, da imamo v naši državi povprečno 30% več brezposelnih kakor jih izkazuje centralni odbor Javnih

Krekova mladina.

»Ogenj« št. 1, leto IV., je izšel in bil pretekli teden razposlan vsem naročnikom. Ima sledečo vsebino: Hiša št. 17. — To so leta mladosti. — Januar 1930. — Se januar 1930. — Naša pota. — Agitacija. — Človek v zgodovini. — Kultura. — Borčevstvo. — Naše družine, kjer beremo poročila Centrale in dopise z družin. Na platnicah so pa prav zanimive beležke. »Ogenj« je stopil v svoje četrto leto, odkar izhaja, in je dobil letos tudi novo naslovno sliko na platnicah. Čisto originalno. List vsem prav toplo priporočamo. Stane polletno 16 dinarjev in se naroča pri upravi, Ljubljana, Delavska zbornica.

Lesce pri Bledu. Dobili smo potrjevanje spremenjenih pravil in bomo sklicali v najkrajšem času občni zbor.

Zagorje. V nedeljo, dne 25. januarja 1931 se je poročil naš vrli tovariš strokovničar Lojze Plahutnik z Delči Trnkar. Mlademu paru želimo mnogo sreče in zadovoljstva.

Zagorje. V soboto, dne 31. januarja in v nedeljo, dne 1. februarja t. l. uprizaro delavsko-kulturna organizacija »Krekova družina« v dvorani društvenega doma dramo »Stari in mladi«. Igra je zelo poučna za stare in mlade. Zato so vabljeni vsi. Zlasti pa delavci in prijatelji naše mladinske organizacije. Pred predstavo in med dejanji igra tamburaški zbor.

Cez hribe in doline...

Občni zbor. Četrty redni letni občni zbor I. delavske hranilnice in posojilnice, r. z. z o. z. v Mariboru se bo vršil v nedeljo dne 1. februarja 1931 ob 9. uri na Koroški cesti 1. v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1) Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2) Odbritev računskega zaključka za leto 1930. 3) Volitev načelstva in nadzorstva. 4) Slučajnosti. — Občni zbor je sklepčen ob navzočnosti vsaj 1/10 zadrušnikov. V slučaju premalega števila udeležencev se vrši

na istem kraju in z istim dnevnim redom pol ure kasneje nov občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu zadrušnikov.

Laško. Delavska posojilnica v Laškem ima v nedeljo 8. februarja ob 3. uri pop. svoj prvi redni občni zbor v običajnem uradnem prostoru v Hudijami s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva; 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1930; 3. volitev načelstva; 4. volitev nadzorstva; 5. poročilo izvršene revizije; 6. slučajnosti.

Maribor. V četrtek 22. januarja 1931 se je vršila na mestnem načelstvu seja komisije za podpiranje brezposelnih. Zastopane so bile vse strokovne organizacije. Prof. Dr. Strmšek otvoril sejo, pozdravi navzoče, posebej še novega člana komisije zastopnika JSZ tov. Mastička. G. Brantner poda izčrpno poročilo o delovanju v letu 1930. V tekočem letu je bilo deležnih podpore odnosno zaposlitve pri gradbenem uradu 96 brezposelnih, za katere se je izplačalo Din 50.152. Od teh je bilo 62 oženjenih in ostali samci. Po poklicu je bilo 32 pom. delavcev, ostali pa kvalificirani raznih strok. Podpore za zaposlitve se je izplačalo 30.031 Din. Zatem so se obravnavale razne spore prošnje, katerim je odbor večinoma ugodil in nakazal podpore. Pri slučajnostih se je razvila debata o zaposlitvi brezposelnih delavcev. Sklenilo se je napraviti vlogo na mestni obč. svet, da dovoli, kadar gradbeni urad nima dela, da se te delavce lahko zaposli pri privatnem podjetniku. Vendar pa ne sme biti njihov zaslužek, vstevši podporo, nižji od Din 4 na uro. Tisti, kateri res hočejo delati in jim ni samo za podporo, bodo ta korak gotovo pozdravili. V splošnem se vidi iz poročila, da komisija res dela nato, da ublaži položaj najbednejših — brezposelnih.

Maribor. Sestanek skupine se bo vršil prihodnjo sredo dne 4. februarja 1931. Po skioptičnem predavanju bo poročilo odbora, določitev občnega zbora in slučajnosti. Dolžnost vseh članov je, da se ga udeleže. — Odbor.

Radio

Praktičen nasvet. Beremo o zanimivem nasvetu nekega italijanskega radio-amartera. Gre mu zato, da se olajša studij tujih jezikov po radiu. V ta namen naj se izdajajo mesečni zvezki, ki bi prinašali v prvi koloni tekst tujega jezika, ki se poučuje, v drugi koloni dobesedni prevod, v tretji pa korektni prevod. Ti teksti naj bi splošno veljali povsod in naj bi tudi ti zvezki imeli mednarodni značaj. Nemčija, oz. njeni zadevni merodajni činitelji naj bi poskrbeli za nemške tekste, Italija za italijanske itd. Te tekste bi brali in uporabljali vsi vodje jezikovnih tečajev pred mikrofonom. Razbremenjeni bi bili radijski listi, uvedel pa bi se tudi enoten sistem v jezikovnem pouku tako velikanske šole, kakoršna postaja radio.

Vatikanska postaja. Vatikanska postaja je že docela zgrajena. Gre le še za dogovor s lokalnimi oblastmi glede preskrbe s potrebno električno silo. Opozar-

jamo, da more postaja oddajati na dveh valovnih dolžinah, 50.26 m in 19.84 m z energijo 12 Kw.

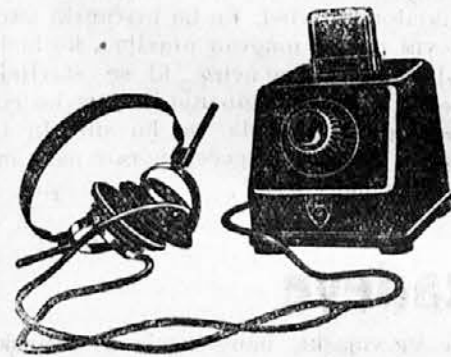
Proračun tujih postaj. Prav je, da se vedno spominjamo, da razpolagajo tuje postaje z lepimi vsotami za organizacijo svojega programa. Praga ima proračun skoraj 30 milijonov dinarjev, Budimpešta 40 milijonov, Dunaj nad 50 milijonov in München okrog 30 milijonov dinarjev. Vse drugače je seveda v Franciji, kjer leži vse breme na privatni reklami, ki plačuje program.

Prva delavska hranilnica in posojilnica

r. z. z o. z. v Ljubljani

(Delavska zbornica)

Sprejema hranilne vloge na tekoči račun

Izobrazbe, prosvete
ter plemenite zabave
si vsakdo po pravici želi

V najlepši obliki Vam
to nudi

RADIO

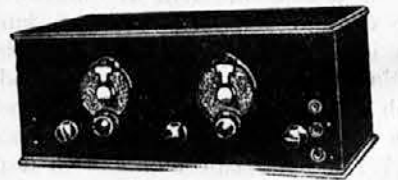
Nabavite si radioaparatus

Cene naših aparatov so tako nizke
in plačilni pogoji tako ugodni, da
si more

vsakdo nabaviti radio

Obrnite se na nas in zahtevajte ponudbe

★ **RADIO-LJUBLJANA, Mikloš čeva cesta šte. 5** ★

Pierre l'Ermitte:

58

Kako sem ubila svojega otroka

Dominik je sodil, da ni mogoče.

V njem samem pa so se oglašali oddaljeni glasovi, ki so mu šepetali, da v resnici ni moči pozabiti nobenega vročega objema, najmanj pa, ako te objame bitje vseh bitij! ... In kakor v prazni izdolbini kitare nekaj časa tiho odmeva pesem, tako je bilo videti, da hoče Bog, naj tudi v praznini Dominikove duše — odkoder je hotel pregnati njega samega — še nekoliko časa odmevajo otožni glasovi na veliki spomin...

Najbolj so se ti jutranji sprehodi priljubili Loliti, ki se ni mogla naučiti prelepe obale, zlasti od vile markize Courlis do Vieila, mimo Magdalene in Belega rtiča. Vsakemu kraju je dala posebno ime. Ljubila je svež veter, ki se je igral z njenimi lasmi, in sladkoben vonj, ki je dehtel iz zlate preproge cvetočih suhih rož; posebno rada pa je gledala na neprenehoma spreminjajoče se morje, ki je zdaj naraščalo, zdaj padalo. Poznala je skoraj vse ribiške ladje in često se je prav prijazno pogovarjala s starim Crepierjem, ki mu je bil Dominik »zelo pri sreč«.

Postali so si že skoraj domači in stari mornar ju je večkrat kar naravnost vprašal:

»No, kdaj bo torej poroka?«

Sicer je bilo to vprašanje, ki je Dominika in Lolito čedalje bolj približevalo in vedno čvrsteje družilo in ki naj bi bilo po njuni misli sklep vsega, na ustnicah slehernega Noirmoutreina.

Mlada pa sta se zasmejala in odgovorila:

»Čim najprej mogoče!«

In v resnici je bilo za svatbo že vse pripravljeno, edino v cerkvi je bilo treba še skleniti zakon. Zaročena sta bila; tudi to je bilo znano po vsem otoku in ko sta šla po glavni noirmoutrinski ulici od pošte do tržišča, sta komaj odgovarjala neštetim prijateljem in znancem, ki so ju od vseh strani prijazno pozdravljali. Včasih se je opogumila tudi mala mesarica ali stara Banzeaujevka ali celo prijazna Gsellova gospodična in ju vprašala kakor stari Crepier:

»No, kdaj bo torej poroka? ... Veste, jaz moram vedeti, ker bom igrala na orgle!«

»Saj ne bo v Noirmoutierju!«

»Kje pa? Morda v Chaiseskem gozdu?«

»Da, da, v Chaiseskem gozdu, ki se nama je tako priljubil... Tam se še najbolje počutiva!«

Yholdyjevi gospe niti na misel ni prišlo, da je Dominik prav za prav še zelo mlad za ženitev. Ni mu hotela nič reči, naj počaka s poroko, ker sta bila z ujem zmerom v nemajhnih skrbah, da se ne bi nepričakovano prikazal župnik Firmin in bi tako njuna ladja nasedla že v pristanišču.

Ne, čim prej ga nerazdružljivo zvežeta, tem prej bosta brez strahu.

Vendar pa sta se na tistem oba bala — dasi nista tega drug drugemu niti z besedico omenila — da ne bi Dominik spoznal, kako se jima mudi, in — kdo ve! — spet napravil kaj podobnega kakor pred letom, ko je nenadoma pobegnil čez prod Goa!

Toda vsak strah je bil docela odveč, ker mladenič za tako dejanje ni imel več moči. Kljub temu je — ne da bi sam vedel čemu — odlašal s poroko kakor pač vsi slabiči, ki venomer cincajo in vsako stvar le odlagajo, dasi prav dobro vedo, da jim to nič ne pomaga.

Nekega dne pa mu je Lolita — dasi na prigovarjanje Yholdyjeve gospe — kar naravnost izrazila željo, da bi napravili poroko, še preden ocvetejo mimoze. Dominik je molče pritrdil.

Medtem sta kdaj pa kdaj obiskala odličnega noirmoutrinskega župnika; tudi ta je kmalu zapazil, da mora imeti mladenič najbrže hude notranje boje. Zglasila sta se še pri upokojenem duhovniku Carpentierju, ki je bil nekoč župnik v Parizu, pa se je na starost — tega je že nekaj let — zatekel v Chaiseski gozdič, ki mu je bil silno po godu. Tukaj je s podporo mnogih prijateljev in znancev postavil lično in vabljivo kapelico.

Loliti in Dominiku se je prijazna kapelica močno priljubila, zato sta oba iskreno želela, da bi se v njej blagoslovila njuna združitev. V tej kapelici — sta menila — se bosta poročila kakor doma. Poleg tega sta se spominjala, da sta ravno tukaj prvič drug drugemu razodela svoje čisto različno versko naziranje...

Lolita se od tedaj ni spremenila.

Dominik pa je čutil, da o sebi ne more tako reči...

Slednjič je prišel oni srečni dan, ki sta ga obe družini komaj pričakovali. Prišel je dan, ki se je vsem tako dolgo zdelo, da ga nikoli ne bo... prišel je dan, ki je Lolita neštetokrat sanjala o njem... in katerega se je najbolj bal oni, ki bo poslej nosila njegovo ime...

Še nikdar ni bil otok tako krasen kakor prav ta dan, ko je vse pelo od radosti in kipelo v veselju. Na sinjem nebu je žarelo razbeljeno solnce kot bi bilo od dna izpraznilo svoj zmagovalni tulec in naperilo vse svoje zlate puščice skozi goste bore in smreke, ki so rasle okrog obeh vil.

Vse rože so bile v najlepšem cvetju: pisane marjetice in rumene trobentice, celo že prve zgodnje vrtnice. Mimoze so bile ravno v najlepšem cvetju, da se je v zelenem parku neprestano usipal zlat sneg z njihovih vrhov... Vsa narava se je zvonko smehljala mali nevesti in jo veselo pozdravljala...

Yholdyjevi in Presvesovi mornarji so opletli kapelico z lahkimi mrežami iz tenke modre svile, s katerimi lovijo sardine; dekleta pa so vpletla v mreže polno mimozinega cvetja.

»Oh, kako krasna je sedaj kapelica,« se je vzradostila Lolita zvečer pred poroko; in tedaj ni bila še skoraj nič okrašena.

Saj je takšna, kot bi hotela sama pred seboj skriti svoj obraz!« je menil Dominik.

Pa se ni upal dalje baviti s to mislijo, marveč jo je s silo pregnal iz svoje duše — kolikor mu je ni bila že Lolita pregnala. Vsaj na zunaj je hotel veljati za poštenjaka; in ker je bil Loliti obljubil, da jo vzame za ženo, je moral obljubo izpolniti.

Okoli desetih sta se prikazala iz »Ker-Mimie«. Bila sta zares zelo lep par.

Do kapelice sta šla peš, da ugodita dobrohotnim meščanom, ki so se bil nabrali ob poti in ju radovedno ogledovali. Sicer pa so bili sami Noirmoutreinci in nekaj izletnikov iz prijazne vile sv. Pavla, ki so radi prišli na noirmoutrinski otoček.

Lolita, še skoraj preprost, ali dražesten otrok, se je prisrčno smehljala, ko se je kakor vila v pravljici bližala svoji sreči in stopala po stopnicah, ki so bile posute z zlatim in smaragdnam cvetjem.

Čutila je, da ima pred seboj največji in najsvetejši dogodek v življenju.

Dočakala je svojo uro.

V kapelici se je zganil zvonček in s srebrnim glasom pozdravljaj slovesni trenutek, v farni cerkvi pa je mogočno zadonel veliki zvon.

Čez zelene dobave je odmevalo ubrano pitrkavanje, plavalo v daljave in morju in zemlji oznanjalo njeno poroko in njeno zmago!

Lolita ni niti naročila niti želela tako hrupne slovesnosti; vse to je bila ujševa domislica, ker jo je hotel malo presenetiti.

Napravil je vse, karkoli se mu je le zdelo primerno, zakaj sedaj ga ni več zadrževala ne bojazen ne pretirana občutljivost njegove svakinje. Delal je, kar je hotel.

In tako je tudi storil!

Naročil je zvonarjem, naj pritrukujejo z vsemi tremi, in jim že naprej dal bogato napitnino. Ob taki zmagi je pač vredno nekoliko globlje seči v žep; kajti ujec se je predobro zavedal, da tudi on slavi zmago, ker jo je prav za prav največ sam priboril!